

*Журба С. С.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та зарубіжної літератур
Криворізького державного педагогічного університету*

ХУДОЖНЯ ТВОРЧИСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ 20-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ У КРИТИЧНІЙ РЕЦЕПЦІЇ МИКОЛИ ЗЕРОВА

Анотація. У статті окреслено методологічні підходи до аналізу художніх текстів в історико-літературних розвідках Миколи Зерова. Основну увагу зосереджено на аналітичних оглядах розвитку української літератури у 1922–1923 роках, характеристиці поезії, жанрового та ідейно-тематичного спектру творів критиком. Результати дослідження показали, що естетичний та формалістичний підходи до аналізу творів дозволили вченому вказати на основні домінуючі аспекти поезії Михайля Семенка, В. Сосюри, М. Рильського, П. Тичини, прози Григорія Косинки, Миколи Хвильового та інших. На основні критеріїв естетичного рівня творів письменників 20-х років ХХ століття, літературознавець визначає здобутки літературної техніки, жанру.

Акцентовано на інтерпретації збірки П. Тичини “Вітер з України” в контексті розвитку історії української літератури та творчості поета. Критична рецепція поезій Д. Загула, рецензії на збірки “З зелених гір”, “Наш день” репрезентують компаративний підхід до аналізу творів; вказують на типологію спільних мотивів у віршах поета та російській поезії. При дослідженні поезії віршів акцент дослідника зроблений на освоєнні Д. Загулом фольклорної традиції, інтерпретації біблійних образів і мотивів, використанні верлібру, мелодійності строфіки, своєрідності індивідуального стилю.

Аналіз художніх творів П. Тичини, Д. Загула критиком дозволив прочитати українську літературу в контексті світової, вказати на поезику стилю, своєрідність індивідуально-стильової манери митців. Акцентуючи на традиції вітчизняної літератури, М. Зеров виокремлював напрямки, які, на його думку, визначають духовний та мистецький розвиток у 20-х роках ХХ століття: національний ґрунт, орієнтація на європейську культуру. Вказано на проблемі історичних іманентних та контекстуальних змін в історії української літератури у працях науковця.

Ключові слова: М. Зеров, науково-критична рецепція, історико-літературна концепція, формалізм, естетизм.

Постановка проблеми. Науково-критичне осмислення літературного процесу початку ХХ століття репрезентували І. Франко, В. Перетц, С. Єфремов, Л. Білецький та молодше покоління дослідників – М. Драй-Хмара, М. Зеров, П. Филипович. Теоретичний, критичний, історико-літературний погляд на художній процес та окремі постаті у працях дослідників 20-х років ХХ століття Л. Білецького, О. Білецького, С. Єфремова, М. Зерова, П. Филиповича, Д. Чижевського формують цілісну картину розвитку української літератури. Завдяки цим літературознавцям “усталився погляд на відносну окремішність літературної критики, історико-літературних досліджень

і теоретико-естетичних узагальнень” [1, с. 16]. Літературна критика 20-х років ХХ століття була суголосною модерному оновленню літератури та реалізувалася “за парадигмою, яку висунув І. Франко на основі європейських традицій” [1, с. 12]. Домінуючим аспектом художності літературного тексту у літературознавчих студіях неокласиків був естетичний підхід – синтез “форми слова” та “любви до слова”.

На думку Г. Грабовича у цей період “в українському літературознавстві маємо два досконало екстремні зразки альтернативних підходів до історії літератури” [2, с. 29], які пов’язані з історіями літератури С. Єфремова (естетичний підхід), О. Дорошкевича, В. Коряка (соціологічний метод). У контексті літературознавчих здобутків слід виокремити працю Л. Білецького “Основи української літературно-наукової критики”, в якій наголошено на дотриманні дослідником методологічних підходів до оцінки історико-літературних фактів, визначено два етапи наукової творчості: інтуїтивне відкриття нових обріїв у певній галузі науки; методологічне обґрунтування інновацій [3]. Погляди Л. Білецького близькі до тез, окреслених у працях М. Зерова, П. Филиповича (ві вони були учнями семінару В. Перетца). 20-ті роки характеризуються зближенням публіцистики та наукової критики, що вказує на репрезентацію наукового підходу до аналізу художнього тексту.

Аналіз останніх досліджень. Творчий та науковий доробок київських неокласиків став предметом зацікавлення В. Башманівського, Н. Бернадської, В. Брюховецького, І. Дзюби, М. Жулинського, Л. Зіневич, Ю. Коваліва, Д. Наливайка, Л. Темченко та інших. В останні десятиліття з’явилися розвідки в яких окреслено літературно-критичні та історико-літературні погляди М. Зерова: генезу естетичних поглядів науковця досліджував В. Івашко [4]; літературно-критичний нарис ідей вченого зробив В. Брюховецький [5]; літературознавча рецепція творчості В. Сосюри, Є. Маланюка, М. Рильського в оцінці М. Зерова стала предметом дослідження О. Томчука [6]. Серед сучасних ретельних аналізів творчої та наукової спадщини вченого слід виділити праці О. Гальчук, Л. Демської-Будзуляк, В. Зварича, В. Івашка, Н. Котенко, В. Ніколенко, І. Сацка, О. Томчука, Н. Якубчак та інших. Літературознавчі розвідки М. Зерова, порівняно з художніми творами та перекладами, менше були предметом зацікавлень науковців, саме тому його критичний спадок потребує ґрунтовнішого дослідження. **Мета статті** – окреслити найважливіші підходи М. Зерова до аналізу творів своїх сучасників в історико-літературних розвідках 20-х років ХХ століття.

Виклад основного матеріалу. Історико-літературна концепція М. Зерова пов'язана з дискурсом модернізму у літературі та реалізована у працях “Від Куліша до Винниченка”, “До джерел”, “Нове українське письменство”. У науковій розвідці “До джерел” дослідник окреслив художні здобутки поезії, прози та драматургії XIX – 20-х років XX століття. Проголошуючи естетизм головним принципом мистецької практики (як змісту, так і форми), вчений поширює це поняття на культуру. Науковий світогляд літературознавця зорієнтований на традицію української літератури, демонструючи розширення духовно-культурного простору та перспективи розвитку в європейському контексті. Беручи участь у літературній дискусії 1925–1928 років, він звернувся до питання змісту й форми в літературі та оборони європейського дискурсу національної культури. Для літературно-критичної спадщини М. Зерова важливим є “встановлення ідентичності національної літератури, а також створення “високого канону” цієї літератури. Вчений планував написати чотири томи історії української літератури і там закріпити цей високий канон” [7, с. 274]. Сучасні дослідники спадщини науковця однотайні в тому, що після П. Куліша та І. Франка він був (та й залишається) одним із найяскравіших українських професійних критиків. Звісно, його історико-літературна діяльність розгорталася “в загальному дискурсі української філологічної школи та українського літературознавства того часу загалом, в оточенні таких вчених, як Л. Білецький, І. Айзеншток, С. Єфремов, Б. Якубський, П. Филипович, М. Драй-Хмара та ін.” [7, с. 273].

Літературно-критичні статті та рецензії М. Зеров почав друкувати на сторінках журналу “Світло” у 1912 р. З наступного року регулярно виступає в газеті “Рада”. Спочатку зацікавленнями студента Київського університету стають історико-літературні та історіографічні праці, пізніше звертається до сучасної йому літератури: однією з перших є рецензія на книгу Михайля Семенка “Prelude”. Співпраця у журналі “Життя і революція” була плідною: за 1925 рік надрукував 17 оглядів, статей та рецензій. Критичні оцінки М. Зерова визначили об'єктивність суджень щодо творів В. Еллана-Блакитного (“Василь Елланський”), М. Рильського (“Літературний шлях Максима Рильського”), В. Сосюри (“Володимир Сосюра – лірик і епік”); історико-літературних розвідок про А. Головка М. Бажана, О. Копиленка, В. Мисика, Михайля Семенка, Олексу Слісаренка, Ю. Яновського та інших. У літературознавчих студіях М. Зеров, “окрім безпосередніх обов'язків критика (синхронне прочитання художніх творів) та історика літератури (її осмислення в діахронному зрізі), розробляв і утверджував нові й доволі продуктивні мистецькі ідеї та концепції, пропагував естетичні пріоритети в мистецтві як визначальні, що на них, як відомо, особливо дражливо реагували пролетарські критики” [8, с. 90].

Зацікавлення літературознавця стосуються аналізу художніх творів представників різних стилевих течій – символістів, неокласиків, панфутуристів, неоромантиків. Осмислюючи певні теоретичні аспекти літератури (більше – культури), він все ж залишався істориком, а відтак “сприймав більшість змін у літературному процесі з точки зору історичної перспективи або ж історичного досвіду” [7, с. 273]. Історико-культурна концепція М. Зерова зумовлена розгортанням у 20-х роках модернізму (особливо неокласицизму та російського акмеїзму). Зеров-критик демонстрував широку культурну ерудицію, що

сприяла визначенню міжтекстових зв'язків української та світової літератури; свободу мислення щодо аналізу літературних творів. О. Томчук акцентує на тому, що “літературно-критичну діяльність лідера неокласиків організували, за його ж словами, “три речі”: ґрунтовне засвоєння світового культурного фонду; з'ясування й переоцінка національної літературної традиції; підвищення мистецької вибагливості й технічних вимог до початківців” [6, с. 91].

У розвідках “Українська література в 1922 році”, “Українська література в 1923 році” М. Зеров здійснив огляд творчості як представників старшого покоління, так і молодих митців – Б. Антоненка-Давидовича, А. Головка, О. Копиленка, П. Панча. У статтях-оглядах літератури 20-х років критик акцентує на формуванні молоді революційної літератури, представлені іменами Майка Йогансена, Григорія Косинки, Я. Мамонтова, Т. Осьмачки, В. Підмогильного, В. Поліщука, В. Сосюри, Миколи Хвильового, Гео Шкурупія; емігрантів – С. Маланюка, Олександра Олесья. Аналізуючи твори письменників в огляді “Українська література 1922 року” літературознавець вказував на поетику стилю символістів – Д. Загула, Я. Савченка, П. Тичини; новачі жанру новели “Шуми весняні” М. Івченка, Григорія Косинки “На золотих богів”; тематичну зорієнтованість поезії П. Филиповича та М. Рильського. Розкриваючи “таємниці” літературного обличчя митців, М. Зеров володів чуттєвим даром схоплювати найсуттєвіше та емоційним насиченням характеристики, вдало підмічаючи не тільки творчий стиль, а й внутрішню сутність митців: “Хвильовий трохи розтріпаний, занадто нервовий, але різноманітний у виявленнях; Сосюра – чіткий і строгий, але трохи однотонний з своїм шестистопним ямбом; Йогансен блідий, але тонкий, з хорошим теоретичним ґрунтом і вибагливістю майстра” [9, с. 346]. Критик вказував на оживлення літературних видань українською мовою та збагачення літературної продукції видавництвами “Час”, “Друкар”, “Спілка”, “Слово”; журналів: “Книга”, “Червоний шлях”, що прийшов на зміну “Шляхам мистецтва”; друк газет: київський “Більшовик”, харківські “Вісті”, “Нова громада”, “Рада”. Відчуваючи потребу професіоналізму, науковець виступав проти фактографізму, критики формалістичними методами (хоча сам пройшов шлях від захоплення французькими символістами та російськими акмеїстами до формальних пошуків ОПОЯзу).

Стаття “Українська література в 1923 році” привертає увагу поглядом на проблему історичних іманентних та контекстуальних змін в історії української літератури. Рік 1923 М. Зеров називав роком врожаю. Серед поетичних здобутків виділяв поему-симфонію “Сковорода” П. Тичини, збірку Майка Йогансена “Крокове коло”, збірку “Цен-Цан” М. Терещенка, звернув увагу на вдосконалення форми вірша В. Сосюрою, відзначав специфіку творчої манери Т. Осьмачки, П. Филиповича, М. Рильського, Михайля Семенка, Олекси Слісаренка, Гео Шкурупія. Проза, на думку критика, репрезентована оригінальними творами: збірками “Сині етюди” Миколи Хвильового, “Степи горять” М. Івченка, оповіданнями і новелами В. Підмогильного, Григорія Косинки; з дебютів відзначено А. Головка “Можу” (“чи не проти винниченківської назви “Хочу?””) і “Червоний роман” (“чи не проти “Блакитного роману” Михайличенка?”) [9, с. 361]. Серед драматичних творів критик не виокремив нічого яскравого. Одним із принципів нової мистецької практики літературознавець проголошував

естетизм, але не лише змісту, як це робили його попередники, а й форми. Основна увага вченого стосувалася перш за все питання полеміки між панфутуристами, неокласиками та гартянами (“політиками” та “корифеями” різних мистецьких груп) щодо тематичної спрямованості творів (“переживання національно-романтичних тем олесівської лірики” [9, с. 356] – зауваження до неокласиків), ідейної невиразності – відгомін народництва, сентименталізм (ставили на карб гартянам).

Майже вся українська література початку 20-х років була у полі зору вченого, він підтримував все цікаве й талановите. Огляди літературного року здійснював у цей час й О. Білецький: “У пошуках нової повістярської форми” (1923), “Двадцять років нової української лірики (1903–1923)” (1924), “Про прозу взагалі та про нашу прозу 1925 року” (1926), “Українська драматургія післяжовтневої доби” (1926). Літературно-критичні розвідки М. Зерова перегуковуються з працями О. Білецького та С. Єфремова (останній розділ “Історії українського письменства”) щодо оцінки ранніх творів Григорія Косинки, В. Підмогильного, П. Тичини, Михайля Семенка, Миколи Хвильового та інших. Крім загальних оглядів слід відзначити низку аналітичних портретів молодих письменників того часу: Д. Загула, Є. Маланюка, М. Рильського, Я. Савченка, Михайля Семенка, П. Тичини, Ю. Яновського.

Рецепція збірки “Вітер з України” П. Тичини була першою статтею М. Зерова, надрукованою у 1924 році видавництвом “Червоний шлях”. Цю збірку критик назвав новим етапом у поетичному доробку поета. Присвята програмного вірша Миколі Хвильовому прочитується у контексті майбутньої літературної дискусії та її основних питань. Ідеологічне обличчя книжки доповнюється стилістичним – ритмомелодика фрази, звукові образи, звернення до народно-поетичної традиції, що визначають поетику символізму. Як неокласику, М. Зерову імпонує емоційно-змістова символіка (“Плач Ярославни”), народнопісенна образність, традиційність. Прочитує збірку літературознавець у контексті російської поезії доби (твори І. Еренбурга). Прикметно, що Тичина познайомився з Еренбургом у 1935 році на Міжнародному конгресі письменників на захист культури, що відбувся у Парижі (український поет був у складі радянської делегації). Проводить паралелі критик поезій “Вітер з України” з поезією у прозі “Замість сонетів і октав”. Високо оцінюючи вірші, відзначаючи художні здобутки щодо строфіки (гекзаметр), зазначав, що “в “Клеоні та Діодоті” його (Тичини – С. Ж.) гекзаметр немов перехоплює звук гомерівського гекзаметра” [9, с. 420], але звинувачував П. Тичину у використанні русизмів, “перемішання слів і образів із ритмом далеких одна від одної сфер” у циклі “В космічному оркестрі” [9, с. 420]. Науковець звертав увагу на формотворчу складову тексту, використовуючи методологію формалістів, хоча заперечував приналежність своїх досліджень до цього методу аналізу текстів. Композиція, тропи, стилістичні фігури віршована техніка була предметом зацікавлень літературознавців-неокласиків, які розмежовували “формальний” та змістовий аспекти твору [8, с. 63]. Формалізм у літературознавстві, попри негатию (виходив за межі літературності, наближався до соціологічних студій), мав позитивне значення, оскільки акцентував на взаємовідносенні, взаємодії літературного факту та трансформації історичної дійсності. Генетична детермінація твору не визначається історичною добою чи соціально-економічними умовами певної доби.

У рецензіях М. Зерова знаходимо оцінки та оригінальні висновки щодо інтерпретації літературних текстів сучасників, що означають зміну горизонту розуміння української поезії внаслідок простеження типології явищ українського та світового мистецтва. Визначальною ознакою рецензій поезій Д. Загула стала орієнтація на європейську літературну традицію (Гайне і Бальмонта) та дослідження національної ідентифікації (народно-поетичні мотиви). Збірка “З зелених гір” (Київ, 1918) Д. Загула показова як вияв раннього символізму. Критик відзначав “легкість музичного вірша” молодого поета з Буковини, який тільки входив у літературу. Зауваги стосувалися тематики інтимної лірики – мотивів смутку, “споминів колишнього”, меланхолійності (“загальний тон – традиційний сум”) [9, с. 210]. При дослідженні поезії віршів акцентовано на освоєнні Д. Загулом фольклорної традиції, що було типовим для символістів. Питанню використання мотивів та образів усної народної творчості у поезії тієї доби приділив увагу й сам Д. Загул у статті “Сучасна українська література” (1919). Виявляючи академічну стриманість і коректність, М. Зеров вказував на слабкість перекладів з К. Бальмонта, але відзначав вдалі переспіви з Біблії, вважаючи, що “переклад “Еклезіяста”, не зважаючи на деякі хиби з боку мови, можна поставити з кращими українськими переспівами з Біблії, як переспіви Руданського або й Куліша” [9, с. 212]. Як один із найкращих перекладачів античних творів, критик вказував і на технічні помилки у перекладах. Оцінюючи збірку досить стримано, дослідник сподівається на розвиток таланту буковинця, якого доля закинула в Східну Україну не дарма. Подібні міркування стосовно збірки, визначаючи незасвоєність поезії символізму в ній, висловив О. Білецький у загальному огляді творчості Д. Загула: “в дуже незначній мірі виявляє себе як символіст. Символізм, яко поезія відтінків, натяків, що шукає суто-емоціонального впливу на читачів, що намагається стерти межі між поезією і музикою, не даючи певних слів-назв речам, а закорінюючи лише “ідею” про них, символізм Верленів і Мелярье, символізм Тичини доби “Сонячних кларнетів” – був ще чужий Загулові, насиченому вражіннями від німецької романтики, що по-своєму переспівував любовну лірику Гайне і перекладав українськими віршами біблійну мудрість Еклезіяста та жагучі строфи “Пісні пісень”, і не завжди глибоку “співучість” Бальмонтову” [10, с. 13–14]. Розгортання естетичних та світоглядних пошуків поета у напрямі символізму близькі до ідей романтиків, які засвоїв український поет.

У рецензії на третю збірку Д. Загула “Наш день” (Харків, 1925) критик вказував, що ліричний герой вже не стоїть “на грані” (екзистенційність прочитується у назві), а є відкритим для світу. Пророцтва, символіка – фольклорна, християнська (радіше апокаліптична) – наповнюють поезію грою символів, культурними кодами, вказують на роздвоєність ліричного героя. Прочитуючи творчість Д. Загула у контексті тодішньої поезії (Я. Савченка, Олекси Слісаренка), критик відзначав своєрідність індивідуального стилю митця. Данина революційній тематиці – оди “жовтневому вихору”, “гімни-прокламації” [9, с. 435] зменшувала вагу слова поета, який був щирий і артистично сильний у ранніх віршах. Акцентуючи на мелодійності строфіки, використанні вільного вірша (вбачаючи права цієї віршованої форми на існування), зверненні до латинської поезії, науковець вказував, що “стара начитаність, привична символіка, лексикон виразно показують у ньому (Загулі –

С. Ж.) людину іншого літературного виховання” [9, с. 435] – класичної літератури.

Як теоретик, М. Зеров не оминув увагою “Поетику” (Підручник по теорії поезії для факсоцвхів, педагогічних курсів, профтехнічних шкіл, технікумів та для самонавчання” (Київ: Спілка, 1923) Д. Загула, відзначаючи, що книга є другою спробою дати системний курс теорії поезії (поряд із “Короткою історією письменства” С. Єфремова та теоретичних екскурсів в “Українській літературі” О. Дорошкевича). Дослідник окреслив форми, жанри лірики, епосу та драми, подав докладний огляд тропів та фігур і теорії вірша (ритміки, строфіки, евфонії) підручника. Критик виокремив найсильніші та найслабші розділи книги. Даючи характеристику літературним жанрам, науковець акцентував на прикладах з творів, “цілком свіжих”, з “нових українських поетів” – Миколи Хвильового, М. Йогансена, В. Сосюри, П. Тичини, В. Еллана-Блакитного, П. Филиповича, М. Рильського та інших. Відзначено у рецензії психологічну, соціальну та національну складову при характеристиці образів. Серед недоліків: сухий перелік класичних творів з європейської літератури, нечіткість визначень термінів. Все ж вважав, що ця книжка є “корисною новиною нашого книжкового торгу” [7, с. 351]. Секрет Зерова-критика полягає у тонкому чутті художнього тексту, в інтелектуальному вимірі та аргументованому вислові. Його публікації приваблювали розважливостю міркувань, аналітичним плином думок, широтою інтерпретованого матеріалу, ґрунтовністю занурення у глибину тексту, позначені “художньою креативністю, легкістю стилі і думки” [5, с. 270]. Це дає підстави вважати, що критична праця була для нього творчим процесом.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Специфіка літературознавчого мислення М. Зерова полягала в осмисленні постатей молодих митців пореволюційного десятиліття у контексті доби й визначенні їх ролі в історії української літератури. Зауваження науковця стосувалися як форми, та і змістового наповнення творів, актуальності тем у літературі 20-х років минулого століття. Зеров-критик демонстрував широку культурну ерудицію, що сприяла визначенню міжтекстових зв'язків української та російської літератур; свободу мислення щодо аналізу літературних творів. Акцентуючи на традиції вітчизняної літератури, дослідник виокремлював напрямки, які, на його думку, визначають духовний та мистецький розвиток у 20-х роках ХХ століття: національний ґрунт, орієнтація на європейську культуру, літературна конкуренція. Історико-літературні праці М. Зерова залишаються предметом подальшої дослідницької роботи і відкривають перспективи для ґрунтового вивчення рецепції творів науковцем у компаративному аспекті.

Література:

1. Гром'як Р. Українське літературознавство у контексті світової культури ХХ століття: тенденції розвитку, проблеми функціонування, дискретизація. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/60834296.pdf>
2. Грабович Г. До історії української літератури. Дослідження, есе, полеміка. Київ : Основи, 1997. 604 с.

3. Білецький Л. Основи української літературно-наукової критики. Київ : Либідь, 1998. 408 с.
4. Івашко В. Микола Зеров і літературна дискусія (1925–1928). 20-і роки: літературні дискусії, полеміки. Київ : Дніпро, 1991. С. 69–89.
5. Брюховецький В. С. Микола Зеров : літературно-критичний нарис. Київ : Радянський письменник, 1990. 309 с.
6. Томчук О. Ф. Науково-критичний дискурс у спадщині київських неокласиків. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2016. Вип. 35. С. 89–95.
7. Демська-Будзуляк Л. Реконструкція літературознавчого канону: прологомени до вивчення наукової спадщини Миколи Зерова. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 2012. Вип. 21. С. 267–275.
8. Котенко Н. Рецепція формалістичних ідей у колі київських неокласиків. *Слово і час*. 2006. № 11. С. 58–69.
9. Зеров М. Українське письменство. Київ : Основи, 2002. 1301 с.
10. Загул Д. Мотиви. Поезій збірка IV (1923–1926). Київ : ДВУ, 1927. 182 с.

Zhurba S. Artistic works of Ukrainian writers of the 1920s in the critical reception of Mykola Zerov

Summary. The article outlines the methodological approaches to the analysis of literary texts in the historical and literary explorations of Mykola Zerov. The main attention is focused on analytical reviews of the development of Ukrainian literature in 1922–1923, characteristics of poetics, genre and ideological-thematic spectrum of works by critics. The results of the study showed that aesthetic and formalistic approaches to the analysis of works allowed the scientist to point out the main dominant aspects of poetry by Mykhail Semenka, V. Sosyura, M. Rylsky, P. Tychyna, prose by Hryhoriy Kosynka, Mykola Khvylovy and others. Based on the main criteria of the aesthetic level of the works of writers of the 1920s, the literary critic determines the achievements of literary technique and genre.

Emphasis is placed on the interpretation of P. Tychyna's collection “Wind from Ukraine” in the context of the development of the history of Ukrainian literature and the poet's work. Critical reception of D. Zagul's poems, reviews of the collections “From the Green Mountains”, “Our Day” represent a comparative approach to the analysis of works; indicate the typology of common motives in the poems of the poet and n poetry. In studying the poetics of poetry, the researcher's emphasis is on D. Zagul's mastery of folklore tradition, interpretation of biblical images and motifs, use of verlibre, melodic stanzas, originality of individual style.

Analysis of the works of P. Tychyna, D. Zagula critic allowed to read Ukrainian literature in the context of the world, to point to the poetics of style, the uniqueness of individual style of artists. Emphasizing the traditions of national literature, M. Zerov singled out areas that, in his opinion, will determine the spiritual and artistic development in the 20s of the twentieth century: national soil, focus on European culture. The problem of historical immanent and contextual changes in the history of Ukrainian literature in the works of the scientist is pointed out.

Key words: M. Zerov, scientific-critical reception, historical-literary concept, formalism, aestheticism.